

Ενεργειακές κοινότητες & αυτοπαραγωγή στην Ελλάδα #6

Νοέμβριος 2024

Κείμενο

Ιωάννα Σούκα, Αναλύτρια Δεδομένων, The Green Tank
Ιωάννα Θεοδοσίου, Συνεργάτιδα Πολιτικής, The Green Tank

Συντονισμός

Νίκος Μάντζαρης, Αναλυτής Πολιτικής για την Ενέργεια και το Κλίμα & Συνιδρυτής, The Green Tank

Για αναφορά

The Green Tank (2024) «Ενεργειακές κοινότητες & αυτοπαραγωγή στην Ελλάδα #6»
Copyright © The Green Tank, 2024

Σχέδιο μορφοποίησης

Design Nature

Στοιχεία επικοινωνίας

Λεωφ. Βασ. Σοφίας 50, Αθήνα 115 28

☎ 210 7233384

🌐 <https://thegreentank.gr>

✉ info@thegreentank.gr

Σύνοψη

Η παρούσα ανάλυση για τις ενεργειακές κοινότητες και την αυτοπαραγωγή βασίζεται στα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) ως τον Σεπτέμβριο του 2024 και του Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) ως τον Ιούλιο του 2024. Αποτελεί συνέχεια των έξι προηγούμενων αναλύσεων του Green Tank που πραγματοποιούνται όταν ανανεώνονται οι σχετικές βάσεων δεδομένων από τον ΔΕΔΔΗΕ. Τα κυριότερα ευρήματα συνοψίζονται ως εξής:

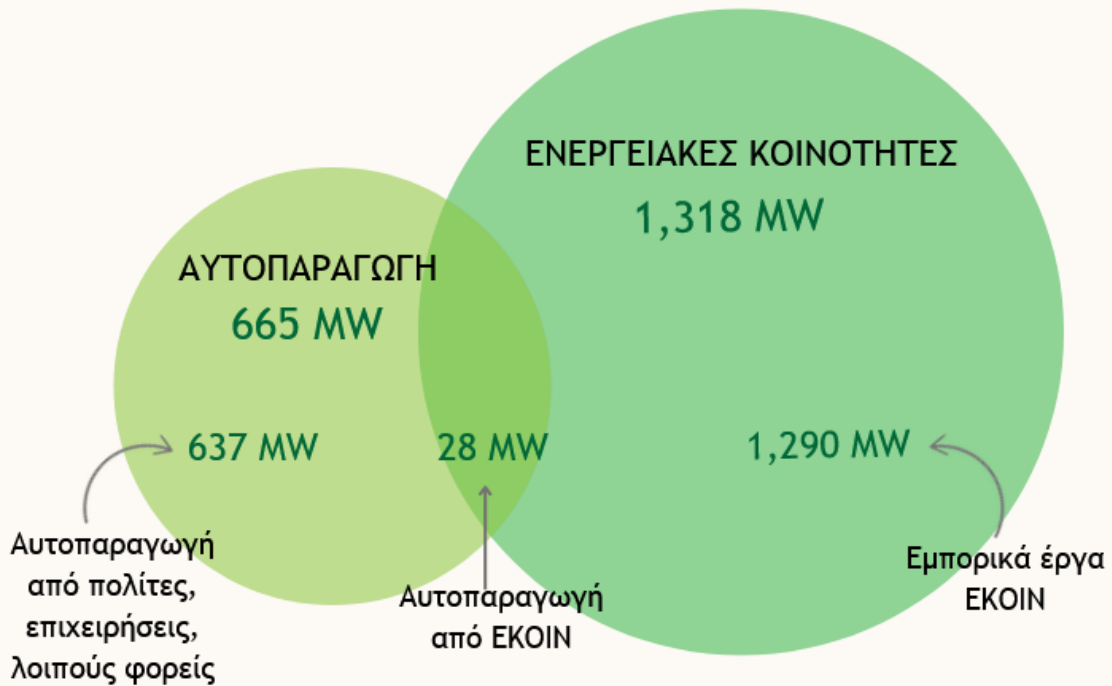
1. Έως σήμερα¹, έχουν συσταθεί **1,742 ενεργειακές κοινότητες**. Η **συνολική αιτούμενη ισχύς** των έργων (εμπορικά και αυτοπαραγωγή) είναι **4,981 MW**, με το **26.5% αυτών να έχουν ηλεκτριστεί** (1,318 MW). Το 98% της ηλεκτρισμένης ισχύος προέρχεται από εμπορικά έργα και μόλις το 2% από έργα αυτοπαραγωγής.
2. Η λιγνιτική Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας κατατάσσεται **δεύτερη** σε πλήθος ενεργειών κοινοτήτων, **πέμπτη** σε ηλεκτρισμένη ισχύ, αλλά και **πρώτη** σε ποσοστό γνωστοποίησης αδυναμίας σύνδεσης έργων ενεργειακών κοινοτήτων (75%). Η ενεργειακή κοινότητα του Δήμου Κοζάνης έλαβε την πρώτη δημόσια χρηματοδότηση για έργα αυτοπαραγωγής ισχύος 7 MW από πόρους του ΠΔΑΜ 2021 - 2027.
3. Καταγράφεται **στασιμότητα ως προς τις αιτήσεις έργων από ενεργειακές κοινότητες πανελλαδικά**. Πιο συγκεκριμένα, τους πρώτους επτά μήνες του 2024 κατατέθηκαν μόλις 19 αιτήσεις ισχύος 1.7 MW, οι οποίες όλες αφορούν έργα αυτοπαραγωγής.
4. Σε αντίθεση με τις αιτήσεις, η **ηλέκτριση των έργων ενεργειακών κοινοτήτων συνεχίζεται, αν και παρατηρείται σχετική επιβράδυνση**. Τους πρώτους επτά μήνες του 2024 ηλεκτρίστηκαν 182 έργα ισχύος 131 MW, μειωμένα κατά 33.8% σε σχέση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2023 (198 MW).
5. Σε ό,τι αφορά την αυτοπαραγωγή συνολικά από πολίτες, αγρότες, επιχειρήσεις, δήμους, ενεργειακές κοινότητες και άλλους φορείς - και παρά την αβεβαιότητα που δημιουργήθηκε μετά την ανακοίνωση της σταδιακής κατάργησης του ενεργειακού συμφητισμού - τους πρώτους επτά μήνες του 2024 κατατέθηκαν 10,934 αιτήσεις ισχύος 133 MW, μειωμένες κατά 34.4% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2023.
6. Σε αντίθεση με τα εμπορικά έργα ενεργειακών κοινοτήτων, στην **αυτοπαραγωγή συνολικά παρατηρήθηκε επιτάχυνση του ρυθμού ηλεκτρίσης**, καθώς τους πρώτους επτά μήνες του 2024 ηλεκτρίστηκαν έργα ισχύος 212 MW, μόλις 24 MW λιγότερα από όσα ηλεκτρίστηκαν ολόκληρο το 2023. **Συνολικά έχουν ηλεκτριστεί 665 MW αυτοπαραγωγής, περίπου το 8% της ηλεκτρισμένης ισχύος από φωτοβολταϊκά στη χώρα**.
7. Η **μη διαθεσιμότητα ηλεκτρικού χώρου συνεχίζει να αποτελεί τροχοπέδη στην ηλέκτριση των έργων αυτοπαραγωγής**. Έως τον Ιούλιο 2024, το 35% της αιτούμενης

¹ Για το πλήθος των ενεργειακών κοινοτήτων έχουν χρησιμοποιηθεί τα δεδομένα του ΓΕΜΗ έως τον Σεπτέμβριο 2024, ενώ για όλα τα υπόλοιπα μεγέθη χρησιμοποιούνται τα δεδομένα του ΔΕΔΔΗΕ μέχρι τον Ιούλιο του 2024

ισχύος (779 MW) είχε λάβει γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης, ενώ το 9% έχει τελικά ακυρωθεί (194 MW).

8. Το άθροισμα της ηλεκτρισμένης ισχύος και της ισχύος των εκκρεμών έργων αυτοπαραγωγής φτάνει τα 1,788 MW, πλησιάζοντας τα 2 GW που είναι ο ηλεκτρικός χώρος για έργα αυτοπαραγωγής που προβλέπεται από τον ν.5037/2023.
9. Σημαντικές αλλαγές επήλθαν στο θεσμικό πλαίσιο της αυτοπαραγωγής, καθώς αποσαφηνίστηκαν οι όροι και οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή του (εικονικού) ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού (virtual - net billing) με την έκδοση σχετικής Υπουργικής Απόφασης. Δυνατότητα εφαρμογής του παλαιού μηχανισμού του (εικονικού) ενεργειακού συμψηφισμού (virtual - net metering) θα έχουν μόνο όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Φωτοβολταϊκά στη Στέγη» και οι αγρότες. Συνεπώς, το μόνο μοντέλο για συμψηφισμό ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους οι ενεργειακές κοινότητες είναι ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός (virtual net billing).
10. Θεσπίστηκε το Πρόγραμμα Απόλλων, σύμφωνα με το οποίο προβλέπεται η σύσταση μιας Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών (ΕΚΠ) για κάθε Περιφέρεια με στόχο την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, των Τοπικών και Γενικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΓΟΕΒ - ΤΟΕΒ) και των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ). Για την κάλυψη των αναγκών των ενεργειακά ευάλωτων νοικοκυριών προβλέπεται η δημιουργία μιας επιπλέον ΕΚΠ πανελλαδικής εμβέλειας. Αν και το πρόγραμμα κινείται σε σωστή κατεύθυνση, ερωτηματικά παραμένουν για το αν μετά την εφαρμογή του θα απομείνει επαρκής ηλεκτρικός χώρος για άλλα έργα αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες που συστήνονται από πολίτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
11. Για έργα αυτοπαραγωγής διασφαλίστηκε περιθώριο απορρόφησης ισχύος 10 MW ανά υποσταθμό. Από αυτό, ειδικά για τις ΚΑΕ και ΕΚΠ προβλέπεται περιθώριο απορρόφησης ισχύος έως 3.8 MW (μαζί και με άλλες κατηγορίες αυτοπαραγωγών). Επιπλέον, αυξήθηκε από το 20% στο 60% το μερίδιο του διαθέσιμου ηλεκτρικού χώρου για την αυτοπαραγωγή ανά υποσταθμό ή ανά μετασχηματιστή υψηλής τάσης/μέσης τάσης -χωρίς να συνυπολογίζεται το έξτρα περιθώριο των 10 MW -, περιορίζοντας αντίστοιχα το μερίδιο των εμπορικών έργων για τους παραγωγούς ΑΠΕ στο 40% (από 80%).
12. Στον κοινοβουλευτικό έλεγχο έγιναν αρκετές ερωτήσεις σχετικά με το πρόγραμμα Απόλλων, τη σημασία των ενεργειακών κοινοτήτων για μια Δίκαιη Μετάβαση στις λιγνιτικές περιοχές και την έλλειψη διαθέσιμου ηλεκτρικού χώρου για τα έργα τους, την ανάπτυξη έργων μεγάλων εταιρειών εις βάρος των έργων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των ενεργειακών κοινοτήτων, τον τρόπο με τον οποίο οι ενεργειακές κοινότητες μπορούν να συμβάλλουν στη μείωση του κόστους της αγροτικής παραγωγής και, τέλος, για την προβληματική εφαρμογή του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας για έργα ενεργειακών κοινοτήτων.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΕΝΗ ΙΣΧΥΣ
ΑΠΟ ΑΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Διάγραμμα 1: Ηλεκτρισμένη ισχύς από ενεργειακές κοινότητες και από αυτοπαραγωγή για όλες τις κατηγορίες παραγωγών. Μόλις το 2% (28 MW) των ηλεκτρισμένων έργων ενεργειακών κοινοτήτων είναι έργα αυτοπαραγωγής, ενώ η ηλεκτρισμένη ισχύς έργων αυτοπαραγωγής συνολικά από πολίτες, επιχειρήσεις, αγρότες, ενεργειακές κοινότητες και λοιπούς φορείς έφτασε τα 665 MW ως τον Ιούλιο του 2024.

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	9
Επικράτεια	9
Κατανομή ανά περιφέρεια.....	10
Περιοχές σε μετάβαση	11
Εμπορικά έργα και έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων.....	12
ΑΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	14
ΠΟΡΟΙ	17
Ευρωπαϊκοί πόροι: ΠΔΑΜ 2021 – 2027	17
Εθνικοί πόροι για τη Δίκαιη Μετάβαση	17
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ	18
Πρόγραμμα Απόλλων	18
Θεσμικές αλλαγές στην αυτοπαραγωγή.....	20
Υπουργική Απόφαση για net billing	22
Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).....	24
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	25
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	28

Εισαγωγή

Η τελευταία πενταετία χαρακτηρίζεται από μεγάλες αλλαγές στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής. Η επιτάχυνση της διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και η πορεία προς την απολιγνιτοποίηση έχουν συμβάλει καθοριστικά στην απανθρακοποίηση του τομέα. Με την εμφάνιση της ενεργειακής κρίσης και τις μεγάλες διακυμάνσεις στις τιμές των ορυκτών καύσιμων και κυρίως του ορυκτού αερίου, οι ενεργειακές κοινότητες και διαφορετικά σχήματα αυτοπαραγωγής ενέργειας κερδίζουν έδαφος στον βιώσιμο μετασχηματισμό του ενεργειακού μοντέλου της χώρας, προωθώντας τη συμμετοχή των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση. Παρά τα προβλήματα στη διαθεσιμότητα ηλεκτρικού χώρου, το 2023 η ηλεκτρισμένη ισχύς έργων αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες υπερτριπλασιάστηκε, ενώ η ηλεκτρισμένη ισχύς έργων αυτοπαραγωγής συνολικά σχεδόν διπλασιάστηκε σε έναν χρόνο.

Συστήματα αυτοπαραγωγής μπορούν να εγκαταστήσουν μεμονωμένοι πολίτες, αγρότες, επιχειρήσεις, καθώς και άλλοι φορείς. Στην περίπτωση των ενεργειακών κοινοτήτων, τα έργα δημιουργούνται συλλογικά από πολίτες, επιχειρήσεις, δήμους και λοιπούς φορείς. Την ίδια στιγμή, θεσμικές ρυθμίσεις επιφέρουν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που γίνεται η αυτοπαραγωγή ενέργειας στην πράξη.

Στην Ελλάδα μέχρι πρόσφατα υπήρχαν δύο σχήματα αυτοπαραγωγής, ο ενεργειακός συμψηφισμός (net metering) και ο εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός (virtual net metering). Το 2023 με τον ν.5037 εισήχθησαν για πρώτη φορά τα σχήματα του ενεργειακού ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού (net billing) και του εικονικού ενεργειακού ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού (virtual net billing) με στόχο τη σταδιακή κατάργηση των προηγούμενων σχημάτων. Η βασική διαφορά τους αφορά στον τρόπο με τον οποίο γίνεται ο συμψηφισμός και η διαχείριση της περίσσειας ενέργειας που παράγεται από το σύστημα ΑΠΕ, αλλά δεν καταναλώνεται από τον ιδιοκτήτη ή ωφελούμενο του συστήματος. Στον ενεργειακό συμψηφισμό η ενέργεια που παράγεται συμψηφίζεται με αυτή που καταναλώνεται καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και του χρόνου σε βάθος τριετίας. Στον ενεργειακό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό ο συμψηφισμός γίνεται σε πραγματικό χρόνο την ώρα που παράγεται η ενέργεια, ενώ η περίσσεια εγχέεται στο δίκτυο και αποζημιώνεται με την τιμή της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας κατά τον χρόνο της έγχυσης. Τα έργα αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες αναπτύχθηκαν μέχρι σήμερα αξιοποιώντας τον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό.

Στην παρούσα ανασκόπηση η αυτοπαραγωγή αφορά όλα τα έργα που χρησιμοποιούν ενεργειακό συμψηφισμό ή εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό (συμπεριλαμβανομένων και των έργων από ενεργειακές κοινότητες). Μόλις τον Οκτώβριο του 2024 άνοιξαν οι αιτήσεις στον ΔΕΔΔΗΕ για υποβολή αιτημάτων έργων για ενεργειακό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό, επομένως ακόμα δεν υπάρχουν δεδομένα. Όσον αφορά τις ενεργειακές κοινότητες, στην παρούσα ανάλυση συμπεριλαμβάνονται και οι τρεις μορφές ενεργειακών κοινοτήτων που υφίστανται σήμερα (του ιδρυτικού νόμου 4513/2018 καθώς και του ν.5037/2023 δηλαδή Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας -ΚΑΕ- και Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών -ΕΚΠ), καθώς και οι δύο τύποι έργων που αυτές μπορούν να αναπτύξουν, δηλαδή έργα αυτοπαραγωγής και εμπορικά έργα κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Στην ανασκόπηση αναλύονται οι τάσεις της αυτοπαραγωγής και των ενεργειακών κοινοτήτων, με έμφαση στην εξέλιξή τους κατά τους επτά πρώτους μήνες του 2024. Για την ανάλυση, αξιοποιούνται τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)² και του Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ)³. Επιπλέον, συμπεριλαμβάνονται οι τελευταίες εξελίξεις όσον αφορά τους πόρους, το θεσμικό πλαίσιο και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Ενεργειακές κοινότητες

Επικράτεια

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΜΗ, σήμερα⁴ υπάρχουν 1,742 ενεργειακές κοινότητες. Από αυτές οι 1,685 είναι ενεργές Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018⁵, ενώ από τον Μάρτιο του 2023, με την ενεργοποίηση της νέας νομοθεσίας (ν.5037/2023), έχουν συσταθεί 40 Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και 17 Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ, από την έναρξη του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων στην Ελλάδα έως τον Ιούλιο, είχαν κατατεθεί συνολικά 6,476 αιτήσεις έργων, ισχύος 4,981 MW αθροιστικά και για τις δύο κατηγορίες ενεργειακών κοινοτήτων (εμπορικές και αυτοπαραγωγής). Συνολικά έχουν ηλεκτριστεί 1,824 έργα, ισχύος 1,318 MW, δηλαδή το 26.5% της συνολικής αιτούμενης ισχύος έργων ενεργειακών κοινοτήτων.

Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 2, παρατηρείται μια στασιμότητα τους τελευταίους μήνες ως προς τις αιτήσεις έργων από ενεργειακές κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, τους πρώτους επτά μήνες του 2024 κατατέθηκαν μόλις 19 αιτήσεις ισχύος 1.7 MW.

Ταυτόχρονα, συνεχίζεται και το πρόβλημα της μη επαρκούς διαθεσιμότητας ηλεκτρικού χώρου, το οποίο λειτουργεί ως τροχοπέδη στην ηλεκτρίση των έργων που βρίσκονται σε αναμονή. Έως τον Ιούλιο του 2024, 3,072 έργα που αντιστοιχούν σε 2,445 MW είχαν λάβει κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ. Η ισχύς αυτή (2,445 MW) αντιστοιχεί στο 49% της αιτούμενης ισχύος έργων ενεργειακών κοινοτήτων (4,981 MW). Από τα έργα αυτά τελικά ακυρώθηκαν 1,064 MW, το 21% δηλαδή της αιτούμενης ισχύος έργων ενεργειακών κοινοτήτων.

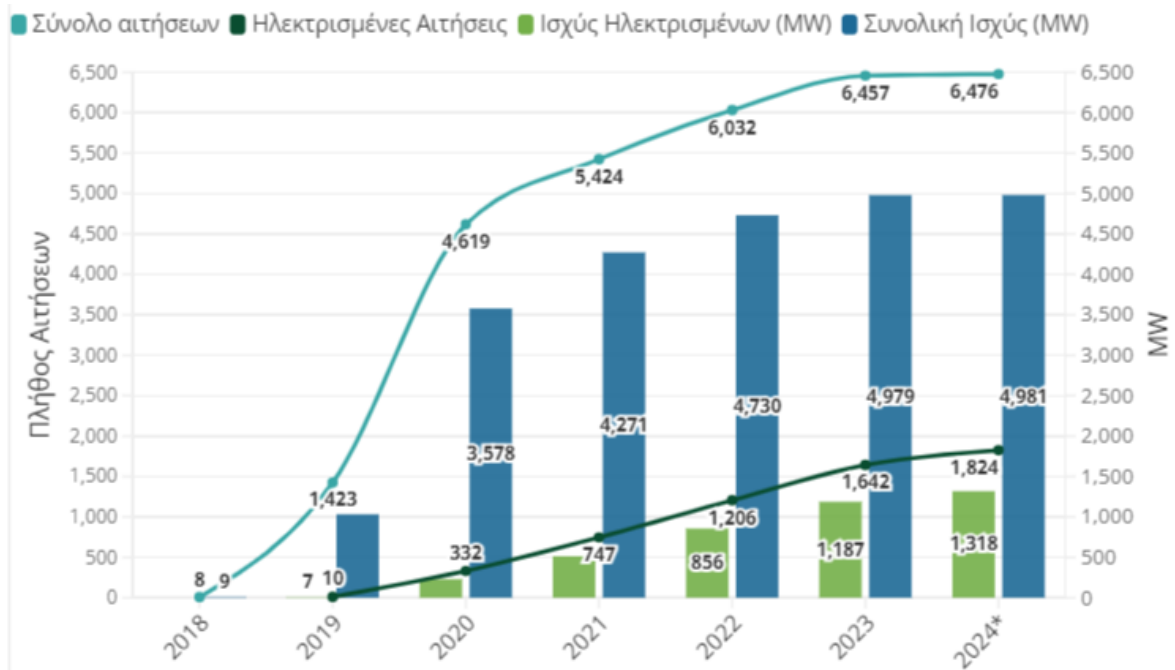
Παρ' όλα αυτά, προχώρησε η ηλεκτρίση κάποιων έργων. Τους πρώτους επτά μήνες του 2024 ηλεκτρίστηκαν 182 έργα ισχύος 131 MW. Φαίνεται ωστόσο ότι υπάρχει μια επιβράδυνση στην ηλεκτρίση, καθώς το αντίστοιχο επτάμηνο του 2023 είχαν ηλεκτριστεί 198 MW. Πρόκειται, δηλαδή, για μια μείωση 33.8% το επτάμηνο του 2024 σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2023.

² ΓΕΜΗ, 2024, <https://bit.ly/3FdiqHK>.

³ ΔΕΔΔΗΕ, Αρχείο Αιτήσεων σύνδεσης σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ αρμοδιότητας ΔΕΔΔΗΕ (Αύγουστος 2024), <https://bit.ly/303PJMj> & Αρχείο Αιτήσεων σύνδεσης έργων ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού (Αύγουστος 2024), <https://bit.ly/3Lyy2MW>.

⁴ Σεπτέμβριος 2024.

⁵ Από 01.11.2023 δεν επιτρέπεται στις Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018 να υποβάλουν νέες αιτήσεις στον αρμόδιο Διαχειριστή για νέα έργα (εμπορικά ή και αυτοκατανάλωσης).

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ, επεξεργασία The Green Tank
 *Δεδομένα έως και τον Ιούλιο 2024

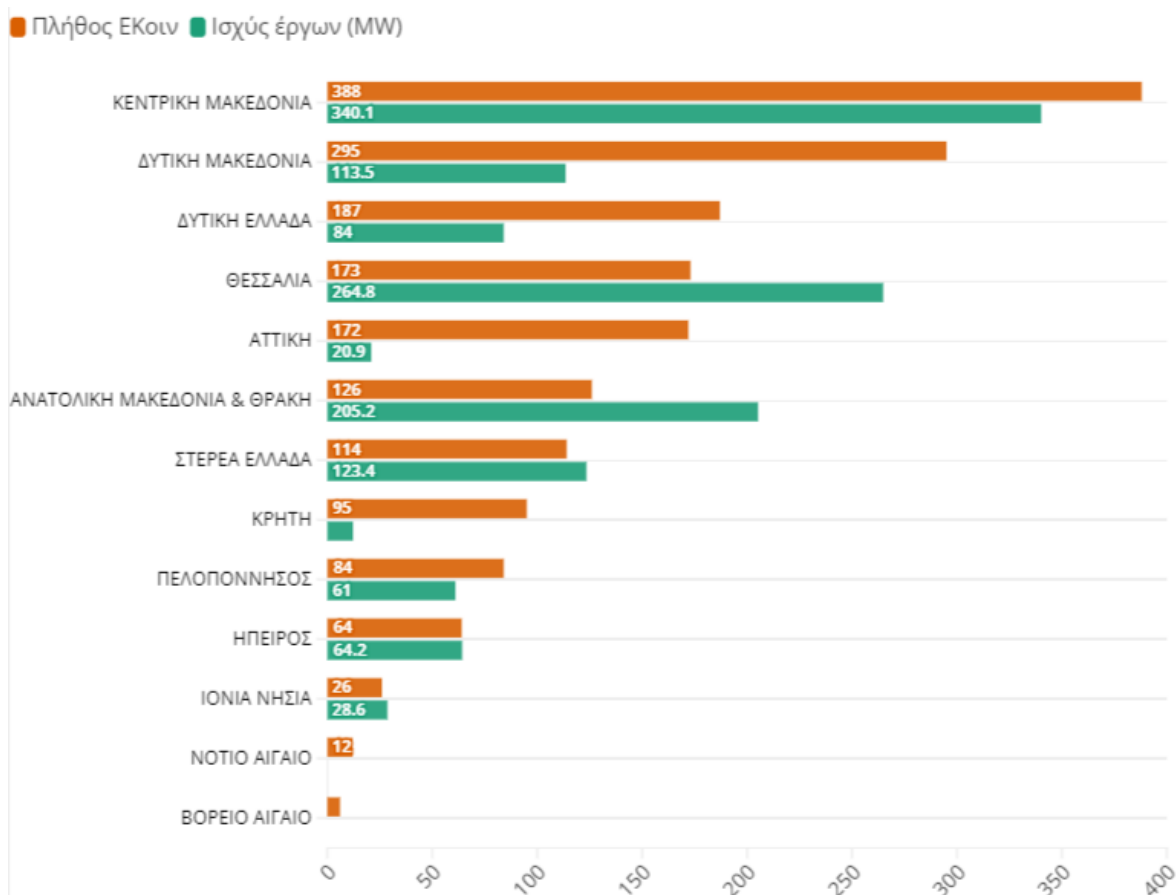
Διάγραμμα 2: Εξέλιξη πλήθους και ισχύος συνολικών και ηλεκτρισμένων αιτήσεων έργων ΑΠΕ από ενεργειακές κοινότητες την περίοδο 2018-2024.

Κατανομή ανά περιφέρεια

Από τη θεσμοθέτηση των ενεργειακών κοινοτήτων το 2018 έως και τον Ιούλιο 2024, οι περισσότερες ενεργειακές κοινότητες συστάθηκαν στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (388), όπου παρατηρήθηκε και η μεγαλύτερη αύξηση στη σύσταση νέων ενεργειακών κοινοτήτων το 2024 (+54). Στην ίδια Περιφέρεια συναντάται και η μεγαλύτερη ηλεκτρισμένη ισχύς (340.1 MW), με δεύτερη τη Θεσσαλία (264.8 MW) και τρίτη την Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (205.2 MW).

Δεύτερη σε πλήθος ενεργειακών κοινοτήτων είναι η λιγνιτική Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας (295), όπου όμως συστάθηκαν μόλις τρεις νέες κοινότητες το 2024. Όσον αφορά την ηλεκτρισμένη ισχύ (113.5 MW), η Δυτική Μακεδονία κατατάσσεται πέμπτη μεταξύ των υπολοίπων Περιφερειών.

Στα νησιά, οι περισσότερες ενεργειακές κοινότητες έχουν συσταθεί στην Κρήτη (95), με τέσσερις καινούργιες το 2024. Μια μόνο κοινότητα δημιουργήθηκε στο Βόρειο Αιγαίο, ενώ δεν υπήρξε κάποια νεοσύστατη σε Νότιο Αιγαίο και Ιόνιο. Παρ' όλα αυτά, η μεγαλύτερη ηλεκτρισμένη ισχύς συναντάται στα Ιόνια νησιά: 28.6 MW έναντι των 12.2 MW στην Κρήτη.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ, ΓΕΜΗ, επεξεργασία The Green Tank
 Δεδομένα ισχύος έως και τον Ιουλ' 2024, πλήθους έως Σεπ' 2024

Διάγραμμα 3: Πλήθος ενεργειακών κοινοτήτων και ηλεκτρισμένη ισχύς ανά Περιφέρεια.

Περιοχές σε μετάβαση⁶

Στη Δυτική Μακεδονία, τη μεγαλύτερη λιγνιτική περιφέρεια της χώρας, έχουν ιδρυθεί 295 ενεργειακές κοινότητες οι οποίες έχουν υποβάλει 813 αιτήσεις έργων ΑΠΕ συνολικής ισχύος 646.5 MW. Η πλειονότητα των αιτήσεων αφορά εμπορικά έργα, ενώ μόνο 34 αιτήσεις ισχύος 200 MW είναι για έργα αυτοπαραγωγής. Συνολικά έχουν ηλεκτριστεί 170 έργα ισχύος 113.5 MW. Η Δυτική Μακεδονία παραμένει η Περιφέρεια με το μεγαλύτερο ποσοστό γνωστοποίησης αδυναμίας σύνδεσης των έργων από τον ΔΕΔΔΗΕ (75%).

Τον Οκτώβριο του 2024 η ενεργειακή κοινότητα του Δήμου Κοζάνης έλαβε την πρώτη δημόσια χρηματοδότηση για έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων συνολικής ισχύος 7 MW, αξιοποιώντας τους σχετικούς πόρους του ΠΔΑΜ 2021 - 2027⁷. Ωστόσο, στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας υπάρχουν 2 ακόμα δήμοι (Βοΐου και Φλώρινας-Πρεσπών) που έχουν υποβάλει αιτήσεις για έργα συνολικής ισχύος 11 MW. Τα έργα αυτά έχουν λάβει

⁶ Υπό μετάβαση είναι οι λιγνιτικές περιοχές και οι περιοχές έντασης άνθρακα που εμπίπτουν στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και για τις οποίες έχει εγκριθεί Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ). Για την Ελλάδα αυτές είναι οι δύο λιγνιτικές περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας και της Αρκαδίας (Μεγαλόπολη), καθώς και τα νησιά Βόρειου και Νότιου Αιγαίου και η Κρήτη.

⁷ ΕΥΔΑΜ, 27.9.2023, Πρόσκληση με τίτλο «Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής»: <https://bit.ly/3HLLiP8>.

γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ και, καθώς οι όροι σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλεξιμότητά τους από το πρόγραμμα της ΕΥΔΑΜ, εξακολουθεί να παραμένει αδύνατη η αξιοποίηση της διαθέσιμης χρηματοδότησης.

Στην άλλη λιγνιτική περιοχή της Ελλάδας, την Αρκαδία, η κατάσταση όσον αφορά το πλήθος και τα έργα ενεργειακών κοινοτήτων παρέμεινε σταθερή από το τέλος του 2023. Συνολικά έχουν συσταθεί 41 ενεργειακές κοινότητες, με 110 αιτούμενα έργα ισχύος 58.8 MW. Από αυτά 43 είναι έργα αυτοπαραγωγής, ισχύος 8.8 MW. Συνολικά στην Περιφέρεια Αρκαδίας έχουν ηλεκτριστεί 42 έργα ισχύος 17.9 MW.

Εμπορικά έργα και έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων

Η πλειονότητα των αιτήσεων έργων από ενεργειακές κοινότητες που έχουν κατατεθεί αφορούν εμπορικά έργα. Αντίστοιχα, τα περισσότερα ηλεκτρισμένα έργα είναι εμπορικά. Από τα 1,318 MW που έχουν συνολικά ηλεκτριστεί από το 2018 μέχρι τον Ιούλιο του 2024, το 98% (1,290 MW) αφορά εμπορικά έργα και μόλις το 2% (28 MW) ανήκει σε έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων.

Παρά το μικρό μερίδιο της ηλεκτρισμένης ισχύος των έργων αυτοπαραγωγής, έχει αναπτυχθεί μια δυναμική τα τελευταία δύο χρόνια, καθώς ο ρυθμός αύξησης των αιτήσεων στα έργα αυτά είναι μεγαλύτερος σε σχέση με τα εμπορικά. Τη διετία 2022-2023 κατατέθηκαν μόνο 20 αιτήσεις για εμπορικά έργα και 405 αιτήσεις έργων αυτοπαραγωγής. Φαίνεται λοιπόν πως εν μέσω κρίσης των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας, οι ενεργειακές κοινότητες άρχισαν να αξιοποιούνται από τους πολίτες ως ένα εργαλείο κάλυψης των ενεργειακών αναγκών, που ήταν και ο αρχικός σκοπός της δημιουργίας τους.

Την ίδια στιγμή, οι πρόσφατες θεσμικές αλλαγές του ν.5037/2023 έβαλαν φρένο στην περαιτέρω ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων κερδοσκοπικού χαρακτήρα, μέσω του περιορισμού της δυνατότητας διαμοιρασμού των κερδών των εμπορικών έργων και τη δέσμευση του ηλεκτρικού χώρου αποκλειστικά για έργα αυτοπαραγωγής (2 GW). Αυτό γίνεται σαφές και από το γεγονός ότι όλες οι καινούργιες αιτήσεις που κατατέθηκαν το 2024 (19) προήλθαν αποκλειστικά από έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων, ενώ τη διετία 2022-2023 κατατέθηκαν μόνο 20 αιτήσεις για εμπορικά έργα και 405 αιτήσεις έργων αυτοπαραγωγής.

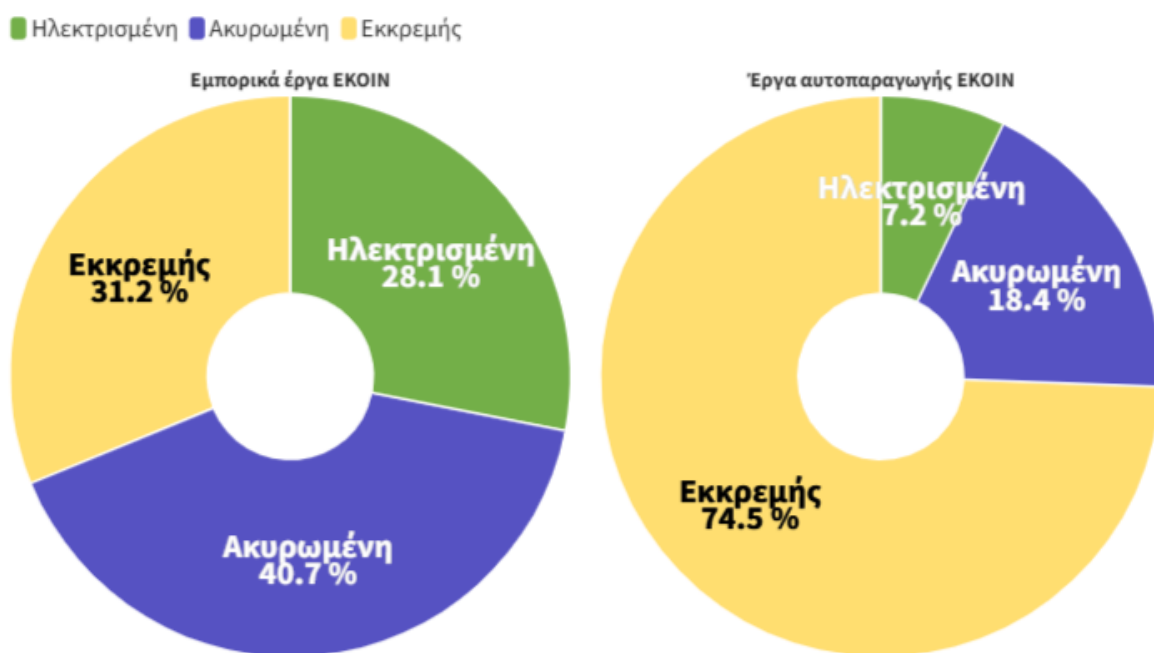
Ωστόσο, παρά το αυξημένο ενδιαφέρον για έργα αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες, το ποσοστό ηλεκτρίσης αυτών των έργων παραμένει πολύ χαμηλότερο συγκριτικά με το αντίστοιχο των εμπορικών έργων.

Από το 2018 έως τον Ιούλιο 2024, οι αιτήσεις για εμπορικά έργα ενεργειακών κοινοτήτων ήταν 5,781, ισχύος 4,591 MW. Από τις αιτήσεις αυτές έχουν ηλεκτριστεί 1,737, ισχύος 1,290 MW (28.1%⁸). Ακόμα περισσότερες είναι οι αιτήσεις που έχουν ακυρωθεί, δηλαδή 2,323

⁸ Μερίδιο ισχύος ηλεκτρισμένων εμπορικών έργων στο σύνολο της αιτούμενης ισχύος των έργων αυτών.

ισχύος 1,867 MW (40.7% της συνολικής αιτούμενης ισχύος από εμπορικά), ενώ εκκρεμούν⁹ 1,721 αιτήσεις ισχύος 1,434 MW (31.2% της συνολικής αιτούμενης ισχύος από εμπορικά).

Όσον αφορά τα έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων, έως τον Ιούλιο 2024 οι αιτήσεις ήταν 695, ισχύος 390 MW. Από τις αιτήσεις αυτές έχουν ηλεκτριστεί 87, ισχύος 28 MW (7.2%¹⁰), ενώ οι αιτήσεις που έχουν ακυρωθεί είναι διπλάσιες (179, ισχύος 72 MW, δηλαδή το 18.4% της συνολικής αιτούμενης ισχύος από έργα αυτοπαραγωγής). Οι περισσότερες αιτήσεις είναι αυτές που εκκρεμούν, δηλαδή 429 αιτήσεις ισχύος 291 MW (74.5% της συνολικής αιτούμενης ισχύος από έργα αυτοπαραγωγής). Δεδομένης της δέσμευσης του ηλεκτρικού χώρου των 2 GW αποκλειστικά για έργα αυτοπαραγωγής, η επιτάχυνση της ηλεκτρίσης αυτών των έργων κρίνεται εφικτή και απαραίτητη.

Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ, επεξεργασία The Green Tank
*Δεδομένα έως και τον Ιούλιο 2024

Διάγραμμα 4: Μερίδιο ισχύος στις δύο κατηγορίες έργων ενεργειακών κοινοτήτων (εμπορικά και αυτοπαραγωγής), Ιούλιος 2024.

⁹ Η εκκρεμότητα αφορά τις αιτήσεις που έχουν κατατεθεί και δεν έχουν ηλεκτριστεί ούτε ακυρωθεί.

¹⁰ Μερίδιο ισχύος ηλεκτρισμένων έργων αυτοπαραγωγής στο σύνολο της αιτούμενης ισχύος των έργων αυτών.

Αυτοπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας

Έργα αυτοπαραγωγής δεν υλοποιούνται μόνο από ενεργειακές κοινότητες, αλλά και από μεμονωμένα νοικοκυριά, αγρότες, επιχειρήσεις και άλλους φορείς. Τους πρώτους επτά μήνες του 2024, διατηρήθηκε η πρόοδος που καταγράφεται σταθερά από το 2021 στην ηλεκτρίση έργων αυτοπαραγωγής. Όσον αφορά όλες τις κατηγορίες της αυτοπαραγωγής, ηλεκτρίστηκαν έργα συνολικής ισχύος 212 MW, λίγα λιγότερα από όσα ηλεκτρίστηκαν ολόκληρο το 2023 (236 MW). Ο αυξημένος ρυθμός ηλεκτρίσης των έργων αυτοπαραγωγής είχε ως αποτέλεσμα και την αύξηση της αντίστοιχης αυτοπαραγόμενης ενέργειας. Εκτιμάται πως τους πρώτους επτά μήνες του 2024 η ηλεκτρική ενέργεια που παράχθηκε από συστήματα αυτοπαραγωγής ήταν 519 GWh¹¹, διπλάσια σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023 (255 GWh), και αποτέλεσε το 7.7% της συνολικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά¹² που παράχθηκε στην επικράτεια την ίδια χρονική περίοδο (6,755GWh¹³).

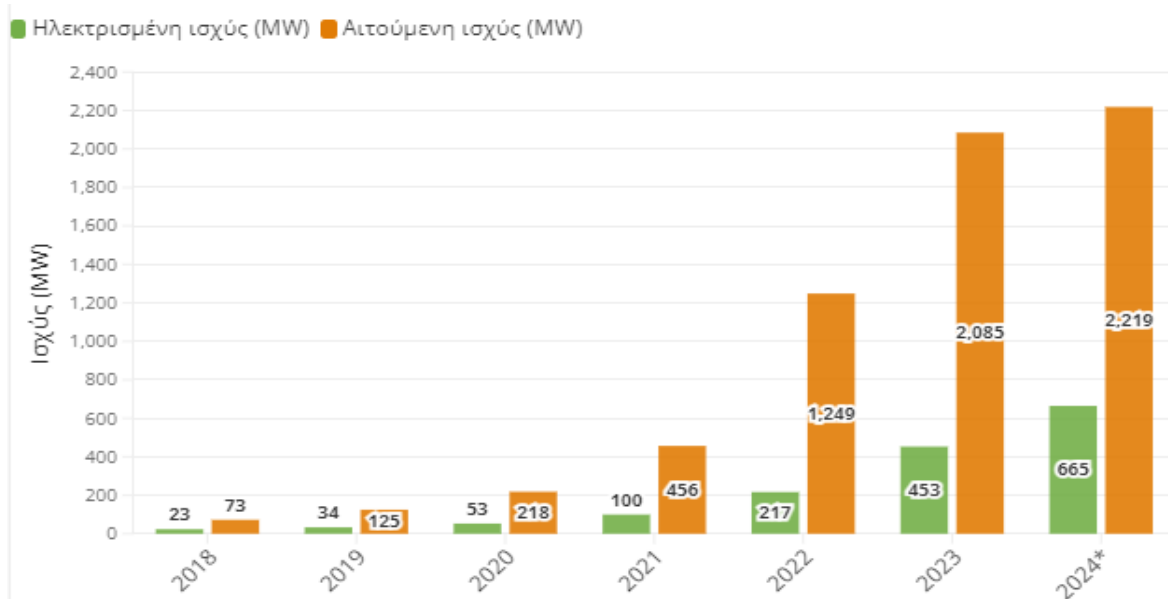
Το αμείωτο ενδιαφέρον των πολιτών και των επιχειρήσεων για έργα αυτοπαραγωγής αποτυπώνεται στο γεγονός ότι τους πρώτους επτά μήνες του 2024 κατατέθηκαν 10,934 αιτήσεις τέτοιων έργων ισχύος 133 MW. Και αυτό παρά την αβεβαιότητα που δημιουργήθηκε μετά την ανακοίνωση της σταδιακής κατάργησης και αντικατάστασης του ενεργειακού συμφηφισμού από τον ταυτοχρονισμένο ενεργειακό συμφηφισμό.

Συνολικά έως τον Ιούλιο 2024, κατατέθηκαν 47,580 αιτήσεις έργων αυτοπαραγωγής, ισχύος 2,219 MW, από πολίτες, επιχειρήσεις και ενεργειακές κοινότητες. Η πλειονότητα των αιτήσεων (71% της αιτούμενης ισχύος) αντιστοιχεί στο σχήμα του ενεργειακού συμφηφισμού, ενώ οι υπόλοιπες (29%) στον εικονικό ενεργειακό συμφηφισμό. Έχουν ηλεκτρισθεί συνολικά περισσότερα από τα μισά αιτούμενα έργα (24,687) ισχύος 665 MW, που αποτελούν περίπου το 8% της ηλεκτρισμένης ισχύος από φωτοβολταϊκά¹² στη χώρα. Από τα 665 MW η πλειοψηφία ανήκει σε έργα που χρησιμοποιούν ενεργειακό συμφηφισμό (616 MW), ενώ τα υπόλοιπα 49 MW είναι έργα εικονικού ενεργειακού συμφηφισμού (28 MW από ενεργειακές κοινότητες, 21 MW από νοικοκυριά επιχειρήσεις και λοιπούς φορείς).

¹¹ Η ενέργεια εκτιμάται για κάθε μήνα με βάση την ηλεκτρισμένη ισχύ των συστημάτων net metering και virtual net metering (ΔΕΔΔΗΕ) και ένα συντελεστή που υπολογίζεται από την ισχύ και την παραγόμενη ενέργεια των φωτοβολταϊκών (ΔΑΠΕΕΠ).

¹² Καταγράφονται τα φωτοβολταϊκά, καθώς είναι η τεχνολογία που χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον στα συστήματα αυτοπαραγωγής.

¹³ Συμπεριλαμβάνεται η ενέργεια από τα συστήματα αυτοπαραγωγής και από τα υπόλοιπα φωτοβολταϊκά, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΑΠΕΕΠ, 07.2024, <https://bit.ly/4hg0EoV>.

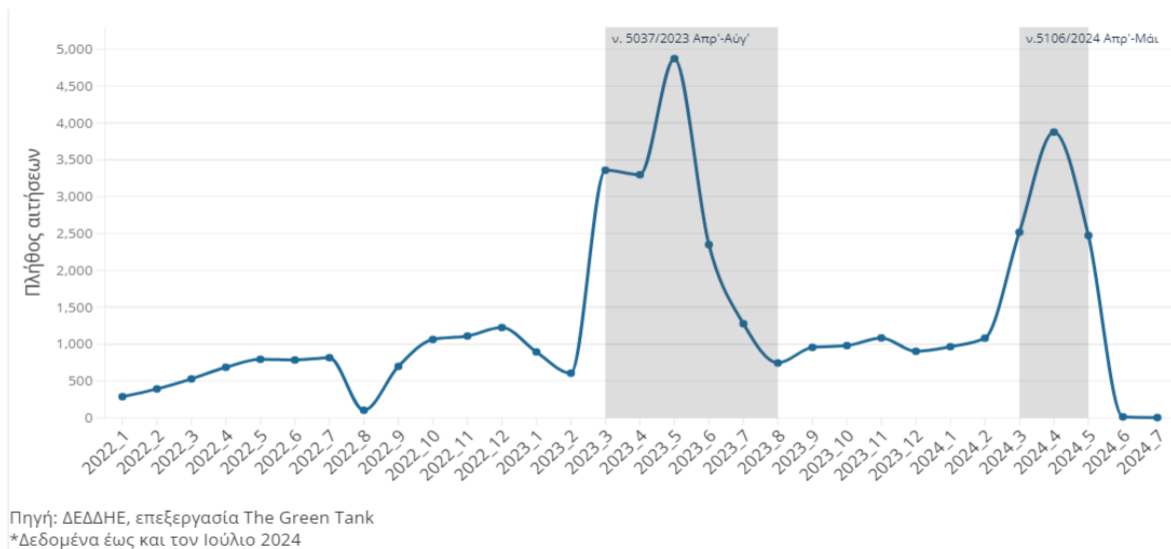
Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ, επεξεργασία The Green Tank

*Δεδομένα έως και τον Ιούλιο 2024

Διάγραμμα 5: Πλήθος και ισχύς έργων αυτοπαραγωγής από πολίτες, φορείς και ενεργειακές κοινότητες (ενεργειακός συμψηφισμός και εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός, 2018 - 2024).

Η πορεία των αιτήσεων έργων αυτοπαραγωγής επηρεάστηκε από δύο παράγοντες: α) τις θεσμικές αλλαγές που έλαβαν χώρα (βλ. αναλυτικά τη σχετική ενότητα παρακάτω) και β) την έλλειψη διαθεσιμότητας ηλεκτρικού χώρου.

Σε ό,τι αφορά την επίδραση των θεσμικών αλλαγών, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 6, οι αιτήσεις κορυφώθηκαν πριν την ψήφιση του ν.5037/2024 όπου θεσμοθετήθηκαν ο ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός και ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός, καθώς πολίτες και επιχειρήσεις έσπευσαν να αξιοποιήσουν το υπό κατάργηση οικονομικά ευνοϊκότερο θεσμικό πλαίσιο του ενεργειακού συμψηφισμού και του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Η δεύτερη κορύφωση των αιτήσεων σημειώθηκε πριν την ψήφιση του ν.5106/2024 όπου καταργήθηκε ο (εικονικός) ενεργειακός συμψηφισμός για τις περισσότερες κατηγορίες αυτοπαραγωγών (συμπεριλαμβανομένων και των ενεργειακών κοινοτήτων) και καθορίστηκαν οι κατηγορίες των έργων που θα μπορούν να αξιοποιούν τα διαθέσιμα περιθώρια ισχύος ανά υποσταθμό.

Διάγραμμα 6: Πλήθος αιτήσεων έργων αυτοπαραγωγής ανά μήνα, 2022-2024

Η ισχύς των έργων αυτοπαραγωγής που έχουν ηλεκτριστεί θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη, αν δεν υπήρχε το πρόβλημα της έλλειψης διαθέσιμου ηλεκτρικού χώρου. Εξαιτίας αυτού, το 35% της αιτούμενης ισχύος από έργα αυτοπαραγωγής (779 MW) έχει λάβει γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης σε κάποια φάση του κύκλου ζωής του έργου. Επιπλέον, το 9% της αιτούμενης ισχύος αντιστοιχεί σε έργα αυτοπαραγωγής που τελικά ακυρώθηκαν (194 MW), αφού προηγουμένως έλαβαν γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης.

Ένα μεγάλο ποσοστό (50.6%) των έργων αυτοπαραγωγής παραμένει σε εκκρεμότητα, δηλαδή έχουν κατατεθεί αιτήσεις για τα έργα αυτά και δεν έχουν ακόμα ηλεκτριστεί ή ακυρωθεί. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε 1,123 MW, εκ των οποίων τα 291 MW αντιστοιχούν σε έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων. Το άθροισμα της ηλεκτρισμένης ισχύος και της ισχύος των εκκρεμών έργων αυτοπαραγωγής φτάνει τα 1,788 MW, πλησιάζοντας τα 2 GW που είναι ο ηλεκτρικός χώρος για έργα αυτοπαραγωγής που προβλέπεται από τον ν.5037/2023. Κρίνεται επομένως σκόπιμο να αυξηθεί ο ρυθμός ηλεκτρίσης των έργων αυτοπαραγωγής, δεδομένου ότι υπάρχει περιθώριο μέχρι την εξάντληση των 2 GW, αλλά κυρίως να καταβληθούν προσπάθειες για επαύξηση του διαθέσιμου ηλεκτρικού χώρου σε επίπεδα που θα ανταποκρίνεται στο ολόένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον πολιτών και επιχειρήσεων να καλύπτουν τις ανάγκες τους σε ηλεκτρική ενέργεια μέσω συστημάτων αυτοπαραγωγής.

Πόροι

Ευρωπαϊκοί πόροι: ΠΔΑΜ 2021 - 2027

Στις 7 Οκτωβρίου 2024 δημοσιεύτηκε¹⁴ η απόφαση ένταξης των έργων αυτοπαραγωγής της Ενεργειακής Κοινότητας του Δήμου Κοζάνης στο Πρόγραμμα Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση (ΠΔΑΜ) 2021-2027 στην Προτεραιότητα «Ενεργειακή Μετάβαση - Κλιματική Ουδετερότητα». Πρόκειται για την πρώτη φορά που στην Ελλάδα ενεργειακή κοινότητα θα λάβει δημόσιους πόρους για τα έργα της. Η θετική αυτή εξέλιξη λαμβάνει χώρα έναν χρόνο μετά τη δημοσίευση της πρόσκλησης «Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής» ύψους €41.7 εκατ. από την Ειδική Υπηρεσία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΥΔΑΜ)¹⁵. Η ενεργειακή κοινότητα του Δήμου Κοζάνης θα λάβει €6.7 εκατ. για την εγκατάσταση και λειτουργία έργων αυτοπαραγωγής συνολικής ισχύος 7 MW. Το έργο θα εφαρμόσει τον εικονικό ενεργειακό συμφητισμό για να καλύψει τις ενεργειακές ανάγκες των μελών της, δηλαδή του Δήμου Κοζάνης, της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης του Δήμου Κοζάνης, της Ανώνυμης Εταιρείας Διαχείρισης Απορριμμάτων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ), της Ανώνυμης Εταιρείας Διοίκησης - Διαχείρισης Βιοτεχνικού Πάρκου Κοζάνης, της Δημοτικής Επιχείρησης Ενεργού Πολεοδομίας Κοζάνης ΑΕ και του αναπτυξιακού οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης «Αναπτυξιακή Δήμου Κοζάνης ΑΕ». Η σχετική πρόσκληση του ΠΔΑΜ 2021 - 2027 για έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων χρειάστηκε να τροποποιηθεί τέσσερις φορές σε μια προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων και ενίσχυσης των προσπαθειών υλοποίησης έργων ενεργειακών κοινοτήτων στις υπό μετάβαση περιοχές, ενώ παραμένει ανοιχτή έως και τις 31.12.2024 για υποβολή αιτημάτων χρηματοδότης από τις ενδιαφερόμενες ενεργειακές κοινότητες.

Εθνικοί πόροι για τη Δίκαιη Μετάβαση

Όσον αφορά τους εθνικούς πόρους για τη χρηματοδότηση της Δίκαιης Μετάβασης που προέρχονται από τα έσοδα πλειστηριασμών δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μόνο ένα πολύ μικρό μέρος αυτών προορίζεται για τις ενεργειακές κοινότητες στις λιγνιτικές περιοχές. Το σύνολο των πόρων που έχουν συγκεντρωθεί από το 2018 έως το 2023 ανέρχεται σε €144,159,033.39 και από αυτά μόνο €3 εκατ. προβλέπονται για ενεργειακές κοινότητες - συγκεκριμένα, για την ενεργειακή κοινότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και των Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ) της Περιφέρειας - δίχως όμως να υπάρχει περαιτέρω ενημέρωση για την πορεία απορρόφησης αυτών των πόρων.

¹⁴ ΕΥΔΑΜ, 07.10.2024, Απόφαση ένταξης της πράξης «Προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία 7 Φ/Β σταθμών virtual net-metering, συνολικής ισχύος 7MW» με Κωδικό ΟΠΣ 6007002 στο Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση 2021-2027» και στην Προτεραιότητα «Ενεργειακή Μετάβαση - Κλιματική Ουδετερότητα», <https://bit.ly/3UaPV5o>.

¹⁵ ΕΥΔΑΜ, 27.9.2023, Πρόσκληση «Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής», <https://bit.ly/48IECHg>.

Με τον ν.5140/2024¹⁶ η διαχείριση των εθνικών πόρων για τη Δίκαιη Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών μεταφέρθηκε από το Πράσινο Ταμείο στην Ειδική Υπηρεσία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης που διαχειρίζεται τους ευρωπαϊκούς πόρους από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης. Δεδομένου ότι πλέον η διαχείριση του συνόλου των πόρων για τη Δίκαιη Μετάβαση είναι αρμοδιότητα ενός μόνο φορέα (Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης, Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 - 2027) και στον σχεδιασμό για τη μετάβαση συμπεριλαμβάνονται οι ενεργειακές κοινότητες, προτείνεται η διάθεση περισσότερων πόρων για έργα αυτοπαραγωγής σε συνδυασμό με μπαταρίες για ενεργειακές κοινότητες που συστήνονται από πολίτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις στις λιγνιτικές περιοχές.

Θεσμικές εξελίξεις

Πρόγραμμα Απόλλων

Τον Μάιο του 2024 με τον ν.5106/2024¹⁷ θεσπίστηκε το Πρόγραμμα Απόλλων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με σκοπό τη μείωση του ενεργειακού κόστους των ευάλωτων νοικοκυριών, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, των Τοπικών και Γενικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΓΟΕΒ - ΤΟΕΒ), των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ).

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, προβλέπεται σε κάθε Περιφέρεια η σύσταση μιας Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών (ΕΚΠ), στην οποία συμμετέχουν ως μέλη οι προαναφερόμενοι φορείς που ανήκουν στην ίδια Περιφέρεια. Για την κάλυψη των αναγκών των ενεργειακά ευάλωτων νοικοκυριών (δικαιούχοι Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου Α') προβλέπεται η δημιουργία μιας επιπλέον ΕΚΠ πανελλαδικής εμβέλειας, η οποία θα συσταθεί από την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος ή την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ ΑΕ). Το ΥΠΕΝ εκτιμά¹⁸ ότι μέσω του προγράμματος Απόλλων θα καλυφθεί μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνουν 332 δήμοι στα δημοτικά τους κτίρια, στον οδοφωτισμό και στα αντλιοστάσιά τους, 127.500 δικαιούχοι του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου Α (ΚΟΤ Α), 9.455 παροχές κατανάλωσης των ΔΕΥΑ και 3.570 παροχές κατανάλωσης των ΓΟΕΒ/ΤΟΕΒ.

Το πρόγραμμα θα αξιοποιεί τον μηχανισμό του εικονικού ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού. Τα έργα ΑΠΕ που θα καλύπτουν τις παραπάνω ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια δεν θα ανήκουν στις ΕΚΠ που θα συσταθούν, αλλά θα εγκαθίστανται σε διαφορετικό χώρο από τις εγκαταστάσεις κατανάλωσης και σε οποιαδήποτε Περιφέρεια της χώρας και θα τις διαχειρίζονται τρίτα μέρη. Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα θα αξιοποιήσει ώριμα έργα ιδιωτών τα οποία έχουν ήδη όρους σύνδεσης και για τα οποία έχει δεσμευτεί ο σχετικός ηλεκτρικός χώρος. Εκτιμάται ότι για τον συμψηφισμό περίπου 1.620 GWh ετησίως, θα

¹⁶ Ν.5140/ 2024, ΦΕΚ 154/ Α' / 30-09-2024 «Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπληρωματικές διατάξεις».

¹⁷ Ν.5106 / 2024, ΦΕΚ Α' / 63 / 01-05-2024 «Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των πολυεπίπεδων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους τομείς: α) της διαχείρισης υδάτων, β) της διαχείρισης και προστασίας των δασών, γ) της αστικής ανθεκτικότητας και πολιτικής, δ) της καταπολέμησης της αυθαίρετης δόμησης, ε) της ενεργειακής ασφάλειας και άλλες επείγουσες διατάξεις».

¹⁸ ΥΠΕΝ, 03.11.2023, «7 ερωτήσεις - απαντήσεις για το πρόγραμμα Απόλλων».

απαιτηθεί ενδεικτικά η εγκατάσταση 1,1 GW ΦΒ σταθμών με μπαταρίες συνολικής χωρητικότητας 1,1 GWh (1h).

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι της τάξης των €120 εκατ., ενώ το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας για τους ωφελούμενους μετά τον συμψηφισμό αναμένεται να μειωθεί ετησίως κατά €150 εκατ. Σύμφωνα με το άρθρο 104 του ν.5106/2024, το κόστος της ενέργειας που παρέχεται προς συμψηφισμό των αναγκών των ωφελούμενων του Προγράμματος Απόλλων δύναται να καλύπτεται από τον Ειδικό Λογαριασμό ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ. Ωστόσο, βρίσκεται ακόμα σε εκκρεμότητα η δημοσίευση σχετικής Κοινής Υπουργικής Απόφασης των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών που θα καθορίσει τον τρόπο χρηματοδότησης του προγράμματος και αποζημίωσης των επιλέξιμων έργων και συγκεκριμένα των μελετών που απαιτείται να εκπονηθούν για τη διαστασιολόγηση των απαιτούμενων έργων και της αποζημίωσης των έργων για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των ωφελούμενων, την αποζημίωση ή όχι τυχόν περίσσειας παραγόμενης ενέργειας, τα κίνητρα για περαιτέρω μείωση των καταναλώσεων τους μετά τη συμμετοχή στο πρόγραμμα και τον τρόπο αποζημίωσης των προμηθευτών για την προς συμψηφισμό ενέργεια.

Η διορία που είχε δοθεί για τη σύσταση των ΕΚΠ στις 13 Περιφέρειες ήταν το τέλος Αυγούστου του 2024. Επειδή όμως η διαδικασία δεν είχε ολοκληρωθεί, το ΥΠΕΝ έδωσε παράταση της προθεσμίας¹⁹ έως 31 Δεκεμβρίου 2024. Η ΕΚΠ η οποία θα αναλάβει την κάλυψη του 90% των ενεργειακών αναγκών των ευάλωτων νοικοκυριών συστάθηκε τον Σεπτέμβριο του 2024²⁰, ενώ η πορεία σύστασης ΕΚΠ στις 13 Περιφέρειες βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Η Θεσσαλία ήταν η πρώτη Περιφέρεια που άνοιξε τον διάλογο για το πρόγραμμα Απόλλων και προχώρησε στη σύσταση ΕΚΠ τον Αύγουστο του 2024²¹. Στη Δυτική Μακεδονία το καταστατικό της ΕΚΠ υπογράφηκε από τα μέλη της τον Αύγουστο του 2024²² οπότε και συστάθηκε η ενεργειακή κοινότητα. Στην Ήπειρο η ΕΚΠ συστάθηκε τον Σεπτέμβριο 2024²³. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου προχωράει στην ενημέρωση των τοπικών φορέων για τη σύσταση της ΕΚΠ²⁴, ενώ μέχρι και τη δημοσίευση του παρόντος δεν έχουν καταχωρηθεί στο ΓΕΜΗ άλλες ΕΚΠ των Περιφερειών.

Με το Πρόγραμμα Απόλλων θα καλυφθεί σημαντικό μέρος των ενεργειακών αναγκών τοπικών φορέων και ενεργειακά ευάλωτων νοικοκυριών με ανανεώσιμες πηγές και ως εκ τούτου βρίσκεται σε σωστή κατεύθυνση. Προβληματισμό, όμως, προκαλεί το γεγονός ότι επιλέγεται η μορφή της ενεργειακής κοινότητας για την υλοποίηση κατ' ουσίαν διμερών

¹⁹ ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/118289/3676 (ΦΕΚ Β' 6017) Υλοποίηση προγράμματος «Απόλλων», κατ' εφαρμογή της παρ. 10 του άρθρου 14Δ του ν.3468/2006 - Αντικατάσταση της υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/92881/2704/30.8.2024 απόφασης της Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Παράταση της προθεσμίας σύστασης Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών (Ε.Κ.Π.) από τις Περιφέρειες για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα «Απόλλων», της παρ. 6 του άρθρου 14Δ του ν.3468/2006, σύμφωνα με την περ. ιδ' της παρ. 10 του άρθρου 14Δ του ν.3468/2006» (Β' 4975).

²⁰ Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), 25.09.2024, Δελτίο Τύπου: Σύσταση Ενεργειακής Κοινότητας Πολιτών Απόλλων, <https://bit.ly/3BFEbBf>.

²¹ Το Βήμα, 27.08.2024, Η Θεσσαλία πρωτοπορεί: Ξεκινά το πρόγραμμα «Απόλλων» για πράσινη ενέργεια, <https://bit.ly/481Nlo1>.

²² Χρόνος Κοζάνης, 29.08.2024, Ενεργειακή Κοινότητα Πολιτών Δυτικής Μακεδονίας και... με τη βούλα, <https://bit.ly/483wVLC>.

²³ Διαβούλευση, 02.09.2024, Συγκροτήθηκε η Ενεργειακή Κοινότητα Περιφέρειας Ηπείρου, <https://bit.ly/483wFw8>.

²⁴ Περιφέρεια Πελοποννήσου, 17.09.2024, Δελτίο Τύπου: Μεγάλη συμμετοχή Φορέων στην ενημέρωση για την Ενεργειακή Κοινότητα Πελοποννήσου και το πρόγραμμα «ΑΠΟΛΛΩΝ», <https://bit.ly/3NmCH1F>.

συμβάσεων μεταξύ Περιφερειών και παραγωγών ΑΠΕ. Σε αντίθεση με τις βασικές αρχές των ενεργειακών κοινοτήτων, πρόκειται για ένα κεντρικά σχεδιασμένο σχήμα, κλειστό ως προς τη συμμετοχή άλλων πολιτών, επιχειρήσεων και φορέων, ενώ τα έργα και η διαχείρισή τους δεν θα ανήκουν στην κοινότητα. Επίσης, η σύνδεση των έργων του Προγράμματος Απόλλων, που υπολογίζονται σε τουλάχιστον 1.1 GW, δημιουργεί ερωτηματικά σχετικά με το αν μετά την εφαρμογή του θα απομείνει επαρκής ηλεκτρικός χώρος για άλλα έργα αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες που συστήνονται από πολίτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.²⁵

Θεσμικές αλλαγές στην αυτοπαραγωγή

Με τον ν.5106/2024¹⁷ και τον ν.5151/2024²⁶ επήλθαν αλλαγές τόσο στις κατηγορίες αυτοπαραγωγών που μπορούν να αξιοποιήσουν τον ενεργειακό συμψηφισμό (net metering) και τον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό (virtual net metering) όσο και στα περιθώρια ισχύος ανά υποσταθμό για την εγκατάσταση έργων αυτοπαραγωγής.

Ειδικότερα, με τον ν.5106/2024 (παρ. 11 άρ. 110) από την 1^η Μαΐου 2024 δυνατότητα εφαρμογής εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού έχουν οι δικαιούχοι του προγράμματος «Φωτοβολταϊκά στη Στέγη», οι αγρότες για εγκαταστάσεις με ισχύ μέχρι 30 kW, οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και όσοι καλύπτουν ενεργειακές ανάγκες πολιτών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και νοικοκυριών που πλήττονται από την ενεργειακή ένδεια. Μάλιστα, με τον ν.5151/2024, οι κατηγορίες των αυτοπαραγωγών που μπορούν να αξιοποιήσουν τον (εικονικό) ενεργειακό συμψηφισμό περιορίζονται ακόμα περισσότερο και αφορούν μόνο τους δικαιούχους του προγράμματος «Φωτοβολταϊκά στη Στέγη» και τους αγρότες για εγκαταστάσεις με ισχύ μέχρι 30 kWp.

Η ρύθμιση αυτή εξαιρεί τις Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) και τις Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ) από τους αυτοπαραγωγούς που μπορούν να εφαρμόσουν εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό, όπως προέβλεπε μέχρι πρότινος το άρθρο 64 του ν.5037/2023. Συνεπώς, το μόνο θεσμικό εργαλείο για συμψηφισμό ενέργειας που έχουν πλέον στη διάθεσή τους οι ενεργειακές κοινότητες είναι ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός (virtual net billing).

Όσον αφορά στα περιθώρια ισχύος, με τον ν.5106/2024 (παρ. 3 άρ. 110) διασφαλίστηκε περιθώριο απορρόφησης ισχύος 10 MW ανά υποσταθμό, πλέον του υφιστάμενου περιθωρίου, αποκλειστικά για την εγκατάσταση σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ από αυτοπαραγωγούς όλων των κατηγοριών. Όμως, με τον ν.5151/2024, το περιθώριο αυτό τροποποιήθηκε εκ νέου, συμπεριλαμβάνοντας και ειδικές κατηγορίες εμπορικών έργων.

Το επιπλέον περιθώριο είναι διαθέσιμο στο σύνολο των υποσταθμών του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΗΕ)²⁷ συμπεριλαμβανομένων των περιοχών με

²⁵ Σχόλια και προτάσεις του Green Tank στη δημόσια διαβούλευση για το Πολυνομοσχέδιο του ΥΠΕΝ, Απρίλιος 2024, <https://bit.ly/3AgYPYg>.

²⁶ Ν.5151/2024, ΦΕΚ 173 Α' / 04.11.2024, «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης αποβλήτων, τη βελτίωση του πλαισίου εξοικονόμησης ενέργειας, την ανάπτυξη των έργων ενέργειας και την αντιμετώπιση πολεοδομικών ζητημάτων».

²⁷ Ελληνικό Δίκτυο Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΗΕ) το οποίο διαχειρίζεται ο ΔΕΔΔΗΕ.

κορεσμένα δίκτυα, ενώ εξαιρείται μόνο το δίκτυο των Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών. Το περιθώριο ισχύος 10 MW ανά υποσταθμό κατανέμεται ως εξής:

α) Τα 6 MW του περιθωρίου ανά υποσταθμό:

αα) Σταθμοί αυτοπαραγωγής από νοικοκυριά, συμπεριλαμβανομένων σταθμών του ειδικού προγράμματος ανάπτυξης φωτοβολταϊκών συστημάτων, για συνολική ισχύ έως και 3MW. Ανώτατο όριο ισχύος τα 10.8 kW ανά παροχή κατανάλωσης.

αβ) Σταθμοί αυτοπαραγωγής που αφορούν τον πρωτογενή τομέα, για συνολική ισχύ έως και 3MW. Ανώτατο όριο ισχύος τα 50 kW ανά παροχή κατανάλωσης.

β) Τα 3,8 MW του περιθωρίου ανά υποσταθμό:

βα) δευτερογενή τομέα,

ββ) τριτογενή τομέα (λοιπές χρήσεις),

βγ) Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας και Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών με ανώτατο όριο ηλεκτρισμένης ισχύος τα 200 kW,

βδ) σταθμοί παραγωγής βιοαερίου ή βιομάζας με ανώτατο όριο ηλεκτρισμένης ισχύος τα 100 kW και μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών με ανώτατο όριο ηλεκτρισμένης ισχύος 1 MW.

γ) Τα 0,2 MW του περιθωρίου ανά υποσταθμό σε σταθμούς παραγωγής ή αυτοπαραγωγής μικρών αιολικών σταθμών ηλεκτρισμένης ισχύος ή μέγιστης παραγωγής έως 60 kW.

Ειδικά για σταθμούς αυτοπαραγωγής ενεργειακού συμψηφισμού, σταθμούς αυτοκατανάλωσης ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού και σταθμούς αυτοκατανάλωσης εικονικού ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού που υλοποιούνται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου προνοιακού χαρακτήρα, εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, φιλανθρωπικά ιδρύματα, οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, καθώς και από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού για κάλυψη των αναγκών των δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών, σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κέντρων υγείας και νοσοκομείων, δημοτικών και δημοσίων αθλητικών κέντρων, το όριο ισχύος ορίζεται στα 200 kW.

Επίσης, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του ν.5151/2024 (παρ. 2 άρ. 28), τροποποιείται η κατανομή των διαθέσιμων περιθωρίων υποδοχής σταθμών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ ανά υποσταθμό ή ανά μετασχηματιστή υψηλής τάσης/μέσης τάσης (ΥΤ/ΜΤ), χωρίς να συνυπολογίζεται σε αυτά η ισχύς των 10 MW. Πιο συγκεκριμένα, αυξάνεται το περιθώριο που δίνεται στην αυτοπαραγωγή (εγκατάσταση σταθμών και αποθήκευση) στο 60% (από 20% που προβλεπόταν στον ν.4951/2022), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για εμπορικά έργα περιορίζεται στο 40% (από 80%).

Με τις πρόσφατες ρυθμίσεις ενισχύεται η αυτοπαραγωγή, καθώς γίνεται προσπάθεια αντιμετώπισης του κρίσιμου ζητήματος της πρόσβασης στο δίκτυο. Ωστόσο, η μέγιστη ισχύς απορρόφησης ανά έργο αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες στα 200 kW συνεισφέρει ελάχιστα, καθώς η πλειονότητα των αιτούμενων έργων αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες είναι μεταξύ 500 kW έως 1 MW. Η εν λόγω ρύθμιση θα ήταν

αποτελεσματικότερη για τα έργα αυτοπαραγωγής των ενεργειακών κοινοτήτων εάν θεσπιζόταν μέγιστη ισχύς ανά έργο 1 MW και αν επιπλέον θεσπιζόταν διακριτή κατηγορία διάθεσης περιθωρίου ισχύος ανά υποσταθμό αποκλειστικά για έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων συνολικής ισχύος 2 MW.

Επίσης, ο ν.5151/2024 (αρ.28) περιλαμβάνει ρυθμίσεις σχετικά με τη μετάβαση από τον (εικονικό) ενεργειακό συμψηφισμό στον (εικονικό) ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό. Ειδικότερα, προβλέπεται η δυνατότητα μετατροπής αδειών και εγκρίσεων των σταθμών αυτοπαραγωγής (ενεργειακού συμψηφισμού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού), ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν με ταυτοχρονισμένο και εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό. Ακόμα, από 31 Οκτωβρίου 2024 οι αρμόδιοι Διαχειριστές θα χορηγούν Οριστικές Προσφορές Σύνδεσης ή Συμβάσεις Σύνδεσης για Γνωστοποιημένους Σταθμούς για αυτοπαραγωγή αποκλειστικά με ταυτοχρονισμένο και εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό, ενώ οι αιτήσεις που έχουν ήδη υποβληθεί θα εξετάζονται αυτεπάγγελτα ως αιτήσεις για αυτοπαραγωγή με ταυτοχρονισμένο και εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό (εξαιρούνται οι αγρότες). Οι αιτήσεις για ταυτοχρονισμένο και εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό θα κατατάσσονται στην Ομάδα Προτεραιότητας Β' για την εξέτασή τους, ομοίως με τις αιτήσεις για (εικονικό) ενεργειακό συμψηφισμό.

Στο ίδιο άρθρο του ν.5151/2024 (αρ. 28) διευκολύνεται η εξέλιξη έργων αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων που συμμετέχουν φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και έχουν ήδη δρομολογηθεί. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι αιτήσεις για σταθμούς αυτοπαραγωγής με εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό από Ενεργειακές Κοινότητες του ν.4513/2018 αποκλειστικά με συμμετοχή σε αυτές, μεμονωμένα ή από κοινού, είτε Ο.Τ.Α. α' και Β' βαθμού είτε δημοτικών ή κοινωφελών επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. και νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α., που έχουν υποβληθεί έως 30 Σεπτεμβρίου 2024 και μέχρι την εξάντληση συνολικής ισχύος 150 MW, εξετάζονται κατά προτεραιότητα ως αιτήματα για εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό ή εφόσον αυτές εμπίπτουν στις προβλέψεις της Υπουργικής Απόφασης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας που θα ακολουθήσει σχετικά με την χρονική περίοδο λειτουργίας, ώστε να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα των έργων.

Τέλος, τα αιτήματα για σταθμούς αυτοπαραγωγής που δεν εγχέουν ενέργεια στο δίκτυο εξετάζονται κατά απόλυτη προτεραιότητα.

Υπουργική Απόφαση για net billing

Τον Σεπτέμβριο του 2024 δημοσιεύτηκε η Υπουργική Απόφαση²⁸ που περιγράφει, μεταξύ άλλων, αναλυτικά την εφαρμογή του νέου μοντέλου αυτοπαραγωγής, δηλαδή του (εικονικού) ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού. Ειδικότερα, η ΥΑ αποσαφηνίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της αυτοκατανάλωσης για όλα τα μοντέλα συμψηφισμού: α) ενεργειακός συμψηφισμός, β) ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός (με δυνατότητα έγχυσης ή μη της πλεονάζουσας ενέργειας), γ) εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός και δ) εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός. Πρόκειται για μια απόφαση που καθυστέρησε 15 μήνες να δημοσιευτεί, από τη στιγμή που οι νέες μέθοδοι συμψηφισμού θεσμοθετήθηκαν με τον ν.5037/2023.

²⁸ ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/93976/2772, ΦΕΚ 5074/ Β' / 05.09.2024.

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση για το εφαρμοστικό πλαίσιο της αυτοπαραγωγής, αλλάζει ο χρόνος εκκαθάρισης των συμψηφιζόμενων ποσοτήτων ενέργειας από την τριετία στο έτος για τις νέες συνδέσεις (εικονικού) ενεργειακού συμψηφισμού, ενώ για τις υφιστάμενες διατηρείται στην τριετία. Επίσης, η ισχύς που μπορεί να συμψηφιστεί με την εφαρμογή του (εικονικού) ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού είναι το σύνολο της συμφωνημένης ισχύος των καταναλώσεων. Η τιμή αποζημίωσης του πλεονάσματος ενέργειας που εγχέεται στο δίκτυο ορίζεται βάσει της τιμής της χονδρεμπορικής αγοράς τις ώρες της έγχυσης. Για τα Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά η πλεονάζουσα ενέργεια αποζημιώνεται βάσει της Ειδικής Τιμής Αγοράς (ΕΤΑ) τεχνολογιών ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ που δημοσιεύεται από τον ΔΑΠΕΕΠ και εκκαθαρίζεται από τον ΔΕΔΔΗΕ.

Η Υπουργική Απόφαση, πέραν των παραπάνω, περιγράφει αναλυτικά τον τρόπο εφαρμογής του συμψηφισμού σε κάθε μοντέλο, στην περίπτωση ύπαρξης αποθήκευσης και σε διαφορετικά επίπεδα τάσης, τις συμβάσεις που πρέπει να υπογραφούν, το Ειδικό Πρόγραμμα «Οικιακών Φωτοβολταϊκών» έως 10,8 kW για νοικοκυριά με εφαρμογή (εικονικού) ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού, ειδικά θέματα εφαρμογής του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ενεργειακές κοινότητες (πχ. εκπροσώπηση από διαφορετικούς προμηθευτές), καθώς και τις ρυθμιζόμενες χρεώσεις, οι οποίες θα υπολογίζονται σε κάθε εκκαθαριστικό λογαριασμό κατανάλωσης επί της απορροφηθείσας ενέργειας από το δίκτυο.

Επίσης, αποσαφηνίζει τον τρόπο εφαρμογής της αυτοκατανάλωσης από κοινού (συλλογική αυτοκατανάλωση). Πρόκειται για ρύθμιση που αφορά τους αυτοκαταναλωτές σε επίπεδο κτιρίου - πολυκατοικίας, καθώς τουλάχιστον δύο αυτοκαταναλωτές που βρίσκονται στο ίδιο κτίριο δύνανται να συμμετέχουν από κοινού στην εγκατάσταση σταθμών και να ρυθμίζουν μεταξύ τους τον επιμερισμό της ενέργειας που παράγεται από αυτούς, με την επιφύλαξη των εν ισχύ τελών δικτύου και άλλων σχετικών χρεώσεων, τελών, εισφορών και φόρων. Σε αυτή την περίπτωση εφαρμόζεται ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός. Στο σχήμα της συλλογικής αυτοκατανάλωσης, μπορούν να ενταχθούν και καταναλώσεις κοινοχρήστων των κτιρίων.

Επίσης, είναι θετικό ότι προβλέπεται η εκπροσώπηση των οικιακών αυτοπαραγωγών (εικονικού) ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού από τον Διαχειριστή ΑΠΕ και Εγγυήσεων Προέλευσης (ΔΑΠΕΕΠ) στο ρόλο του Φορέα Σωρευτικής Εκπροσώπησης (ΦοΣΕ)²⁹. Προτείνεται το ίδιο να ισχύσει και για ΕΚοιν που συστήνονται από πολίτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ώστε να μειωθεί το κόστος και να αποτελέσει κίνητρο να υλοποιήσουν έργα αυτοπαραγωγής. Όσον αφορά τις ενεργειακές κοινότητες, όμως, η Υπουργική Απόφαση δεν αποσαφηνίζει πώς θα εφαρμοστεί ο συμψηφισμός για την περίπτωση ενεργειακών κοινοτήτων που έχουν και ευάλωτα μέλη, δεδομένου ότι μόνο αυτά δικαιούνται εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό, ενώ τα υπόλοιπα (π.χ. πολίτες ή μικρομεσαίες επιχειρήσεις) θα πρέπει να εφαρμόσουν εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό.

Από τις προβλέψεις της Υπουργικής Απόφασης απουσιάζει, επίσης, η δυνατότητα στις ενεργειακές κοινότητες που κάνουν εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό και δεν θέλουν να αποζημιωθούν το πλεόνασμα της ενέργειάς τους από την αγορά, αυτό (το πλεόνασμα) να το διαμοιράζονται με άλλους εκτός Ενεργειακής Κοινότητας. Αυτό θα μπορούσε να

²⁹ Νέα οντότητα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας που προσφέρει υπηρεσίες σωρευτικής εκπροσώπησης (aggregation) σε όλους τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς ΑΠΕ για εκπροσώπηση των έργων τους στην αγορά.

προβλεφθεί με καταγραφή του πλεονάσματος και σύναψη μιας νέας σύμβασης διαμοιρασμού του πλεονάσματος ενέργειας με άλλους καταναλωτές μη μέλη της Ενεργειακής Κοινότητας. Κάτι αντίστοιχο θα μπορούσε να προβλεφθεί και για την από κοινού αυτοπαραγωγή στις πολυκατοικίες. Δηλαδή, το πλεόνασμα ενέργειας από τη μια πολυκατοικία να μπορεί να διαμοιράζεται με τη διπλανή πολυκατοικία για παράδειγμα αντί της αποζημίωσης από την αγορά. Τέτοιες προβλέψεις ακολουθούν τη λογική του energy sharing (διαμοιρασμού ενέργειας) που εισάχθηκε με την πρόσφατη αναθεώρηση των νέων κανόνων της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Ευρώπης³⁰.

Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)

Τον Οκτώβριο του 2024 το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας παρουσίασε το νέο ΕΣΕΚ σε σχετική εκδήλωση³¹, καθώς και στη Βουλή στα μέλη των επιτροπών Παραγωγής και Εμπορίου και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας του Περιβάλλοντος³². Και στις δύο παρουσιάσεις αναδείχθηκε το θέμα της συμμετοχής των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση. Η αυτοπαραγωγή παρουσιάστηκε ως μέρος της πολιτικής για τους ενεργούς καταναλωτές ενέργειας. Η αρμόδια Υφυπουργός επεσήμανε ότι υφίστανται ήδη 21,000 ωφελούμενοι προγραμμάτων επιδότησης μικρών φωτοβολταϊκών (νοικοκυριά και αγρότες), ενώ έχουν δαπανηθεί €165 εκατ. σε επιδοτήσεις προς νοικοκυριά και αγρότες. Τα μέτρα που προβλέπονται στο νέο ΕΣΕΚ για την προώθηση της αυτοπαραγωγής αφορούν στη δέσμευση ηλεκτρικού χώρου στους υποσταθμούς του δικτύου για έργα αυτοπαραγωγής, καθώς και στην απλοποίηση της αδειοδοτικής διαδικασίας και την απόλυτη προτεραιότητα στον ηλεκτρικό χώρο για έργα αυτοπαραγωγής σε κτίρια. Επίσης, η ενεργοποίηση της δυναμικής τιμολόγησης συγκαταλέγεται στα κίνητρα για τους καταναλωτές ώστε να συμμετέχουν στην απόκριση ζήτησης, με στόχο να καλύπτει το 60% της συνολικής κατανάλωσης του δικτύου στο τέλος του 2025.

Ωστόσο, **το νέο ΕΣΕΚ δεν περιλαμβάνει κανένα συγκεκριμένο ποσοτικό στόχο για την αυτοπαραγωγή και τις ενεργειακές κοινότητες παρά τις σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής**³³ (Δεκέμβριος 2023). Συγκεκριμένα, η Επιτροπή καλεί την Ελλάδα «να αναπτύξει περαιτέρω τα μέτρα για την εξασφάλιση ενός ευνοϊκού πλαισίου για την προώθηση της αυτοκατανάλωσης και των ενεργειακών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων ποσοτικών στόχων».

Από την εξέταση των ΕΣΕΚ άλλων κρατών μελών διαπιστώνεται ότι η θέσπιση ποσοτικών στόχων για την αυτοπαραγωγή και τις ενεργειακές κοινότητες είναι εφικτή. Για παράδειγμα,

³⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1711 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2018/2001 και (ΕΕ) 2019/944 όσον αφορά τη βελτίωση του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Ένωσης, 26.06.2024, <https://bit.ly/3AoTVZi>.

³¹ ΥΠΕΝ, 11.10.2024, Ανακοίνωση Τύπου «Παρουσίαση του νέου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα από την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΝ», <https://bit.ly/4fo2bru>.

³² Βουλή των Ελλήνων, 16.10.2024, Κοινή Συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας του Περιβάλλοντος με θέμα ημερήσιας διάταξης: «Ενημέρωση των μελών των Επιτροπών, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ.5 του Κανονισμού της Βουλής, από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Θεόδωρο Σκυλακάκη και την Υφυπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Πρόεδρο της Διυπουργικής Επιτροπής για την Ενέργεια και το Κλίμα, κυρία Αλεξάνδρα Σδούκου, σχετικά με το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)», <https://bit.ly/4ei98t5>.

³³ Συστάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα για το ΕΣΕΚ, Δεκέμβριος 2023, <https://bit.ly/4871xMr>.

η Ισπανία θέτει ως στόχο να αποτελέσει η αυτοπαραγωγή το 25% της ηλεκτρισμένης ισχύος από φωτοβολταϊκά έως το 2030 (19 GW αυτοπαραγωγής σε σύνολο 76 GW φωτοβολταϊκών). Επίσης, οι ενεργειακές κοινότητες αναφέρονται ρητά ανάμεσα στους παράγοντες που αναμένεται να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων για τον τομέα της κατοικίας και στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης³⁴.

Επειδή, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, δεν έχει οριστικοποιηθεί το ΕΣΕΚ, υπάρχει το περιθώριο συμπερίληψης συγκεκριμένων και μετρήσιμων στόχων ειδικά για τις ενεργειακές κοινότητες και την αυτοπαραγωγή. **Δεδομένου ότι ήδη το άθροισμα της ηλεκτρισμένης ισχύος και της ισχύος των εκκρεμών έργων αυτοπαραγωγής (1.788 GW) προσεγγίζει το θεσμοθετημένο όριο των 2 GW του ν.5037/2023, προτείνεται η θέσπιση διακριτού στόχου 3 GW αυτοπαραγωγής ως το 2030 μέσα στο ΕΣΕΚ.**

Κοινοβουλευτικός έλεγχος

Οι ενεργειακές κοινότητες και η αυτοπαραγωγή απασχόλησαν τις πολιτικές δυνάμεις του Κοινοβουλίου, οι οποίες ανέδειξαν διαφορετικές πτυχές τους μέσω κοινοβουλευτικών ερωτήσεων και αναφορών.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Απόλλων ήταν ένα θέμα που απασχόλησε τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας³⁵ κατατέθηκε ερώτηση σχετικά με την υλοποίηση ενός προγράμματος «Απόλλων II» για τις πληγείσες επιχειρήσεις της Θεσσαλίας με τη συνεργασία των Επιμελητηρίων ή της Περιφέρειας ώστε να μειωθεί δραστικά το ενεργειακό τους κόστος (έως και 50%). Η Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας στην απάντησή της δεν απέκλεισε μελλοντικά προγράμματα με παρόμοια ή και ίδια φιλοσοφία με το Πρόγραμμα Απόλλων και με διαφορετικούς ωφελούμενους, αλλά εστίασε στην προεργασία που έχει γίνει για τον σωστό σχεδιασμό του προγράμματος και στην ανάγκη να προχωρήσει άμεσα και απρόσκοπτα το υφιστάμενο Πρόγραμμα Απόλλων.

Από την πλευρά της, η Νέα Αριστερά³⁶ ανέδειξε το θέμα της αναντιστοιχίας του Προγράμματος Απόλλων με το πνεύμα και τις αρχές των ενεργειακών κοινοτήτων, καθώς και ζητήματα εφαρμογής του προγράμματος. Υπό αυτό το πρίσμα, ρώτησε το αρμόδιο Υπουργείο πώς θα καθοριστεί η χρηματοδότηση του προγράμματος και εάν εγείρονται θέματα κρατικών ενισχύσεων, τότε αναμένεται η έκδοση της Υπουργικής Απόφασης που καθορίζει θέματα εφαρμογής του Προγράμματος, με ποιο τρόπο ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός θα καλύψει ανάγκες των Δήμων όπως ο οδοφωτισμός, καθώς και πώς συμβαδίζει το εν λόγω πρόγραμμα με τις ενεργειακές κοινότητες που οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν ήδη συστήσει και αν θα ενταχθούν υποχρεωτικά στο Πρόγραμμα Απόλλων. Η ερώτηση δεν έχει απαντηθεί ακόμα από το αρμόδιο Υπουργείο.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν ενεργειακές κοινότητες στις λιγνιτικές περιοχές της χώρας ήταν ακόμα ένα θέμα που απασχόλησε τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Σε ερώτησή του

³⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2024, ΕΣΕΚ Ισπανίας, <https://bit.ly/4f5YqXK>.

³⁵ Βουλή των Ελλήνων (2024), Ερώτηση, Καπετάνος Χρήστος, <https://bit.ly/3C2QVCi>.

³⁶ Βουλή των Ελλήνων (2024), Ερώτηση, Π. Πέρκα και 4 Βουλευτές της Νέας Αριστεράς, <https://bit.ly/4hiSR9Q>.

ο ΣΥΡΙΖΑ³⁷ ανέδειξε τα αιτήματα του Συνδέσμου Επενδυτών Φωτοβολταϊκών Δυτικής Μακεδονίας, και ειδικότερα, την ανησυχία του για ρυθμίσεις του ΥΠΕΝ που τροποποιούν την προτεραιότητα σύνδεσης έργων στο δίκτυο με συνέπεια τον παραγκωνισμό των εμπορικών έργων των ενεργειακών κοινοτήτων και άλλων μικροεπενδυτών από τη ΔΕΗ Ανανεώσιμες και την εταιρεία RWE που αναπτύσσει έργα στην περιοχή. Σε απάντησή του το ΥΠΕΝ αποτύπωσε τις νομοθετικές ενέργειες στις οποίες έχει προβεί ώστε να στηριχθεί ο πρωτογενής τομέας και η ενεργοβόρος βιομηχανία (ν.5095/2024), περιγράφει τον τρόπο εξέτασης αιτημάτων χορήγησης προτεραιότητας στη σύνδεση στο δίκτυο ειδικά για έργα ενεργειακών κοινοτήτων, τις νομοθετικές του ενέργειες για τη στήριξη των ενεργειακών κοινοτήτων εν γένει (μείωση εφάπαξ τέλους σύνδεσης, εξαίρεση από την υποχρέωση εγγυητικής επιστολής για χορήγηση όρων σύνδεσης, ενσωμάτωση σχετικών ευρωπαϊκών οδηγιών στον ν.5037/2023, οικονομικά κίνητρα και μέτρα στήριξης), καθώς και το πρόγραμμα Απόλλων.

Επίσης, το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής³⁸ ανέδειξε τη σημασία των ενεργειακών κοινοτήτων για μια Δίκαιη Μετάβαση στις λιγνιτικές περιοχές και την έλλειψη διαθέσιμου ηλεκτρικού χώρου για τα έργα τους. Συγκεκριμένα, ρώτησε τα συναρμόδια Υπουργεία πώς αξιολογούν την ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων στις λιγνιτικές περιοχές, και ειδικότερα στην Αρκαδία, ποια η πορεία της πρόσκλησης της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΥΔΑΜ) για τις ενεργειακές κοινότητες και ποιες πρωτοβουλίες προτίθεται να λάβουν ώστε τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων στη λιγνιτική περιοχή της Μεγαλόπολης να έχουν προτεραιότητα σύνδεσης. Η ΕΥΔΑΜ στην απάντησή της περιέγραψε το πρόγραμμα υποστήριξης των ενεργειακών κοινοτήτων στο πλαίσιο του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΑΔΑΜ) 2021 - 2027 και ανέδειξε, από την πλευρά της, την έλλειψη ηλεκτρικού χώρου ως ένα σημαντικό πρόβλημα που έχει εντοπιστεί, το οποίο, μάλιστα, αποτελεί και αιτία απόρριψης προτάσεων. Ειδικά για την περιοχή της Αρκαδίας, στο εν λόγω πρόγραμμα δεν έχουν υποβληθεί προτάσεις χρηματοδότησης από τις ενεργειακές κοινότητες της περιοχής. Διερευνώντας τρόπους επίλυσης του προβλήματος αυτού, η ΕΥΔΑΜ αφενός παρέτεινε την καταληκτική ημερομηνία του προγράμματος και αφετέρου, σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο και τον Διαχειριστή, αναζητά λύση ειδικά για τις περιοχές σε μετάβαση. Από την πλευρά του, το ΥΠΕΝ κατέγραψε όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχει λάβει σχετικά με τις ενεργειακές κοινότητες, ενώ ο ΔΕΔΔΗΕ ανέφερε τις προβλέψεις για το κορεσμένο δίκτυο της Πελοποννήσου, καθώς και στοιχεία για τη σύνδεση ή την απόρριψη έργων ενεργειακών κοινοτήτων σε αυτό.

Σε δεύτερη ερώτηση του ΠΑΣΟΚ - Κινήματος Αλλαγής για την ανάπτυξη των ΑΠΕ στη Δυτική Μακεδονία³⁹ αποτυπώθηκε ο προβληματισμός για την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη έργων μεγάλων εταιρειών εις βάρος των έργων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των ενεργειακών κοινοτήτων (εμπορικά έργα). Στην απάντησή του ο αρμόδιος Υπουργός παρουσίασε την πορεία ανάπτυξης των έργων ΑΠΕ και ειδικότερα των μικρότερων έργων φωτοβολταϊκών, τα οποία το 2026 υπολογίζεται να ανέλθουν σε 10.7, GW, ενώ το 2023 οι επενδύσεις στο δίκτυο ήταν €1.2 εκατ. σε ΑΔΜΗΕ και ΔΕΔΔΗΕ. Τόνισε, επίσης, ότι «την ενεργειακή δημοκρατία δεν μπορεί να την πληρώνει ο καταναλωτής», ότι η κυβερνητική πολιτική είναι η παύση των επιδοτήσεων στα έργα ΑΠΕ και η μετάβαση από το net metering στο net billing, ότι γίνεται

³⁷ Βουλή των Ελλήνων (2024), Αναφορά, Κ. Βέττα, <https://bit.ly/3C8E7KQ>.

³⁸ Βουλή των Ελλήνων (2024), Ερώτηση, Ο. Κωνσταντινίδη, <https://bit.ly/4hnfZUN>.

³⁹ Βουλή των Ελλήνων (2024), Επίκαιρη Ερώτηση, Π. Κουκουλόπουλος, <https://bit.ly/48qz3xg>.

προσπάθεια για την ισόρροπη ανάπτυξη μικρών και μεγάλων έργων και ότι στη Δ. Μακεδονία αναπτύσσονται περισσότερα έργα λόγω των υποδομών και της ιστορικότητάς της.

Την αξιοποίηση του εργαλείου των ενεργειακών κοινοτήτων για τη μείωση του κόστους της αγροτικής παραγωγής επεσήμανε με δύο ερωτήσεις το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής. Η πρώτη ερώτηση⁴⁰ εστίασε στο γεγονός ότι έχουν «παγώσει» τα έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων Δήμων στη Δυτική Ελλάδα που προορίζονται για την κάλυψη του ενεργειακού κόστους των ΤΟΕΒ, λόγω του συστήματος προτεραιότητας εξέτασης των αιτημάτων χορήγησης όρων σύνδεσης στο δίκτυο και ρώτησε το αρμόδιο Υπουργείο εάν προτίθεται να αλλάξει την προτεραιότητα εξέτασης των αιτημάτων για χορήγηση όρων σύνδεσης στο δίκτυο. Η δεύτερη ερώτηση⁴¹ αφορούσε στην απόρριψη έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού των ενεργειακών κοινοτήτων των ΤΟΕΒ της Κρήτης από τον Διαχειριστή λόγω μη πληρότητας φακέλου, καθώς και στο εάν το αρμόδιο Υπουργείο προτίθεται να κάνει δεκτές τις ενστάσεις τους, ώστε να μην ακυρωθούν οι αιτήσεις και να επιλυθεί το ζήτημα με νομοθετική ρύθμιση. Τέλος, η ερώτηση αφορούσε, επίσης, στην ύπαρξη ελεύθερου ηλεκτρικού χώρου στην Κρήτη για τη σύνδεση των έργων των ενεργειακών κοινοτήτων των ΤΟΕΒ. Τόσο για τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων των Δήμων της Δυτικής Ελλάδας όσο και των ΤΟΕΒ της Κρήτης το ΥΠΕΝ απάντησε ότι οι ενεργειακές ανάγκες των ΤΟΕΒ θα καλυφθούν μέσω του Προγράμματος Απόλλων. Επίσης, ανέφερε όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες για τη στήριξη του ενεργειακού κόστους του αγροτικού τομέα που έχουν ληφθεί και σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Για την περίπτωση των ενεργειακών κοινοτήτων των ΤΟΕΒ της Κρήτης, με έγγραφό του ο ΔΕΔΔΗΕ τεκμηρίωσε τη σύννομη απόρριψη των αιτήσεων. Όσον αφορά στην εξασφάλιση επιπλέον ηλεκτρικού χώρου, το ΥΠΕΝ απάντησε ότι αναμένει σχετική εισήγηση του Διαχειριστή και εφόσον στο μέλλον πληρούνται οι προϋποθέσεις και εξασφαλιστεί επιπλέον ηλεκτρικός χώρος θα μπορούσε να γίνει εκ νέου αίτηση για ταυτοχρονισμένο ενεργειακό συμψηφισμό.

Το ζήτημα της εφαρμογής του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού για τα έργα των ενεργειακών κοινοτήτων από τους παρόχους ανέδειξε η Νέα Αριστερά. Σε ερώτηση που κατέθεσε⁴², επεσήμανε ότι ενώ τα έργα έχουν ηλεκτριστεί, ο συμψηφισμός είτε δεν εφαρμόζεται είτε εφαρμόζεται πλημμελώς από τους παρόχους ενέργειας προκαλώντας αβεβαιότητα στα μέλη των ενεργειακών κοινοτήτων. Ο αρμόδιος Υπουργός στην απάντησή του αναγνώρισε το πρόβλημα εφαρμογής του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από τους παρόχους, αλλά τόνισε ότι έχουν την υποχρέωση να λύσουν άμεσα τα ζητήματα που έχουν ανακύψει και να εφαρμόσουν τις συμφωνίες που έχουν ήδη συνάψει με τις ενεργειακές κοινότητες. Δεσμεύτηκε, επίσης, ότι τα υφιστάμενα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού θα συνεχίσουν να λειτουργούν υπό αυτό το μοντέλο συμψηφισμού και ότι η πολιτεία θα διασφαλίσει αυτή τη λειτουργία βρίσκοντας διέξοδο ακόμα κι αν οι πάροχοι αδυνατούν να προσαρμοστούν. Διευκρίνισε, όμως, ότι για τα νέα έργα θα εφαρμόζεται πλέον ο εικονικός ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός.

⁴⁰ Βουλή των Ελλήνων (2024), Ερώτηση, Χ. Σταρακά - Φ. Παρασύρης, <https://bit.ly/3Yp9pVc>.

⁴¹ Βουλή των Ελλήνων (2024), Ερώτηση, Α. Σπυριδάκη και 4 Βουλευτές του ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής, <https://bit.ly/3YI0qUS>.

⁴² Βουλή των Ελλήνων (2024), Ερώτηση Π.Πέρκα, <https://bit.ly/40piyiZ>.

Προτάσεις πολιτικής

Για την ενίσχυση του θεσμού της αυτοπαραγωγής και των ενεργειακών κοινοτήτων, καθώς και για τη συμβολή τους σε μια δίκαιη ενεργειακή μετάβαση το Green Tank έχει καταθέσει σειρά προτάσεων στον δημόσιο διάλογο και τους αρμόδιους φορείς. Ειδικότερα:

- Θέσπιση συγκεκριμένων ποσοτικών στόχων και μέτρων στο νέο ΕΣΕΚ για την αυτοπαραγωγή και τις ενεργειακές κοινότητες. Συγκεκριμένα, θέσπιση διακριτού στόχου 3 GW αυτοπαραγωγής ως το 2030.
- Διασφάλιση επαρκούς ηλεκτρικού χώρου για τα έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων, με τη θέσπιση διακριτής κατηγορίας διάθεσης περιθωρίου ισχύος ανά υποσταθμό συνολικής ισχύος 2 MW αποκλειστικά για έργα αυτοπαραγωγής ενεργειακών κοινοτήτων. Αναπροσαρμογή της μέγιστης ισχύος απορρόφησης ανά έργο αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες στο 1 MW.
- Άμεση επίλυση προβλημάτων εφαρμογής του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από τους παρόχους για τα υφιστάμενα έργα αυτοπαραγωγής των ενεργειακών κοινοτήτων, σύμφωνα και με τις δεσμεύσεις του ΥΠΕΝ όπως αυτές διατυπώθηκαν στον κοινοβουλευτικό έλεγχο.
- Υποστήριξη των ενεργειακών κοινοτήτων για την ομαλή μετάβαση από τον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό στον εικονικό ταυτοχρονισμένο συμψηφισμό, μέσω επιδότησης έργων αποθήκευσης και μείωσης του κόστους εκπροσώπησης, ορίζοντας τον ΔΑΠΕΕΠ ως ΦοΣΕ και για ενεργειακές κοινότητες από πολίτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Επιπλέον, προτείνεται η διερεύνηση της επίδρασης στα οικονομικά της επένδυσης της δυνατότητας διαμοιρασμού της πλεονάζουσας ενέργειας με άλλους καταναλωτές αντί της πώλησής της στην αγορά.
- Αξιοποίηση υφιστάμενων εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων για την υποστήριξη των ενεργειακών κοινοτήτων που συστήνονται από πολίτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε όλη τη χώρα. Ειδικά για τις λιγνιτικές περιοχές, λόγω αυξημένου ενδιαφέροντος και αναγκών, προτείνεται η άμεση διαμόρφωση ενός νέου προγράμματος στήριξης ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων από τους πόρους του ΠΔΑΜ 2021 - 2027, κατά τα πρότυπα της αντίστοιχης πρόσκλησης για δήμους και σχετιζόμενους φορείς.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης στον τραπεζικό δανεισμό έργων αυτοπαραγωγής από ενεργειακές κοινότητες πολιτών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μέσω δημιουργίας εγγυοδοτικού μηχανισμού. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί με τη δημιουργία ενός αναπτυξιακού ταμείου, το οποίο θα μπορούσε επιπλέον να επιχορηγεί το κόστος της ωρίμανσης των έργων καθώς και το κόστος εγκατάστασης υποδομών αποθήκευσης.
- Αξιοποίηση των πόρων του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΣΕΔΕ) συμπεριλαμβανομένων και των πόρων του νέου Συστήματος (ΣΕΔΕ-2) για τα κτίρια και τις οδικές μεταφορές, για τη χρηματοδότηση έργων εξοικονόμησης, εξηλεκτρισμού της θέρμανσης και ηλεκτροκίνησης από ενεργειακές κοινότητες.
- Προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στα μεγάλα έργα ΑΠΕ, με έμφαση στις λιγνιτικές περιοχές, μέσω μετοχοποίησης των έργων αυτών και προσφοράς τμήματος των μετοχών για αγορά από ενεργειακές κοινότητες.

